

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

ВІСНИК

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 1 (36)

спецвипуск до

*Всеукраїнського актуального мережевого семінару
«Сучасна дошкільна освіта: стратегія, тактика,
виміри змін»*

та

*I-го Регіонального конкурсу есе англійською мовою
“Vinnytsia Thinks English”*

Вінниця – 2021

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу

ВИПУСК № 1 (36)

Свідоцтво про державну реєстрацію

друкованого засобу масової інформації

Серія ВЦ № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року

Журнал

(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, російська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Конкурси

Номер затверджено на засіданні науково-методичної ради

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Протокол № 2 від 18 березня 2021 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.; **відповідальний редактор:** методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Заболотний В.Ф., д.філ.н. Войцехівська Н.К., д.філ.н., проф. Слободинська Т.С., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В., к.мист-ства Іскра С.І., к.пед.н. Головська І.В., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Луцинкевич Л.А., Царик А.П.

Відповідальність за зміст статей несуть автори

Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу/[ред.кол.: Войцехівський К.Ф. (гол.ред) та інші]. – Вінниця: Вінницька міська друкарня, 2021. – Випуск 1(36). – 160с.

СУЧАСНА ДОШКІЛЬНА ОСВІТА: СТРАТЕГІЯ, ТАКТИКА, ВИМІРИ ЗМІН

Концептуальні засади програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей.	
ЖУРБА К. О.	5
Формування креативної компетентності майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти в умовах сучасного освітнього простору. ЗАСИПКІНА Л.А.	10
Готовність до інноваційної діяльності як складова професійної компетентності сучасного вихователя. РУДА Т. В.	13
Організація дистанційного навчання на факультеті дошкільної освіти та музичного мистецтва. ФЕДЧИШИНА Т.Л.	16
Підготовка майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти до реалізації інтерактивних технологій в інклюзивному освітньому середовищі. ТОКАР Л. П.	21
Психологічна компетентність майбутнього вихователя як складова його педагогічної майстерності. КЛИМЕНКО О. Ф.	26
Формування інклюзивної компетентності майбутнього вчителя початкових класів при вивченні педагогічних дисциплін. ЛУЦИНКЕВИЧ Л. А.	30
Наступність у роботі ЗДО та початкової школи як передумова якісної неперервної освіти. МИХАЙЛИШИН Р. Р.	35
Виховна робота в закладі вищої освіти як умова професійної підготовки майбутніх вихователів. ПІСОЦЬКА Л.С.	41
Модель організації здоров'язберігаючого навчально-виховного процесу в сучасному закладі дошкільної освіти. РАТОВСЬКА Г.Ф.	45
Психологічні особливості адаптації дітей з особливими освітніми потребами до умов закладу дошкільної освіти. СЛИЗЬКОУХА О.О.	49
Художня література як важливий засіб виховного впливу на особистість дитини дошкільного віку. СЕРГЄЄВА З. П.	52
Використання елементів ейдетики в роботі з дітьми шестирічного віку. РЕМЕНЯК Т.С.	56
Інноваційні технології в ознайомленні дітей дошкільного віку з художньою літературою. ПАСІКОВА Н.І.	60
Використання інноваційних оздоровчих технологій в закладах дошкільної освіти. ПАВЛЮК Л.П.	67
Мистецько-педагогічний потенціал музики в системі дошкільної освіти України. МАЗУР А. М.	70
Психологічна рівновага батьків – як запорука успішного виховання дітей в умовах пандемії. БЕВЗ В.В.	74
Організація роботи з обдарованими дітьми в закладі дошкільної освіти. БОРАК Н.А.	78
STREAM-освіта у сучасному дошкіллі. ВОЙТЕНКО О.М.	82
Формування професійного іміджу музичного керівника закладу дошкільної освіти. ГАВРИЛЮК О. А.	85
Формування природничої компетентності у дітей дошкільного віку в контексті творчої спадщини Василя Сухомлинського. ДРАЧЕНКО В.В.	88

Застосування інтерактивних методів у професійній діяльності педагога ЗДО на засадах концепції НУШ. ЗАГРИЗЛА В. В.	92
Розвиток музично-сенсорних здібностей дітей дошкільного віку засобами музичної виразності. КАСЬКО Т.В.	96
Умови організації інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти. СОРОЧАН М.П.	99
Музично-дидактичні ігри як засіб розвитку сенсорних здібностей. БОГОЦЬКА В.М.	103
Виклики часу: нові ролі викладача ВНЗ –коуч, тьютор, фасилітатор. ТАРАШЕВСЬКА О.В.	106
Креативність– складова фахової підготовки майбутніх учителів. ТВЕРДОХЛІБ Н. В.	109
Методика викладання образотворчого мистецтва в контексті підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти. ХОМІЦЬКА Н.М.	112
Формування професійної самосвідомості майбутнього вихователя як умова його професіоналізації. ЦІСАР І. В.	114

ЕСТЕТИЧНЕ, ПРАВОВЕ ТА ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОГО МАЙБУТНЬОГО КРАЇНИ

Музичне заняття – головна форма навчання і формування художньої майстерності. КАЛАШНЮК Є.Й.	118
Формування національної самосвідомості студентів засобами української народної пісенної культури. МАЗУР А. М.	123
Удосконалення фізичної підготовленості здобувачів освіти навчальних закладів ДСНС України засобами гирьового спорту. КРАСУЦЬКИЙ В. М., ОСАДЧУК О. Ю., ПАЛАМАРЧУК Ю. Г.	127
Право на освіту у сучасному вимірі. ПЛОТИЦЬКА Ю.П.	132
Успіхи та досягнення легкоатлетів вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу. ПРИСЯЖНЮК Д.С. КОВІНЬКО М.С.	135

ВІДОМІ ІМЕНА 138

Баснописець И.А. Крылов. Мораль и дидактика. **МЕЛЬНИК Т.Н., КИСЕЛЁВ Д.Л.**

ШКОЛА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

Методика використання інформаційних технологій на уроках з основ здоров'я в 4 класі. БОГДАНА ДЗЮБЕНКО	141
Розвиток спритності дітей шкільного віку засобами дзюдо. УЛЯНА КІСІЛЬ	145
Використання інформаційних технологій навчання на уроках математики в початкових класах. ДІАНА МУДРАК	148
Музикознавчі аспекти використання творів Л.В. Бетховена на уроках музичного мистецтва в початкових класах. АНАСТАСІЯ ХАРЧУК	151
І-Й РЕГІОНАЛЬНИЙ КОНКУРС ЕСЕ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ “VINNYTSIA THINKS ENGLISH”	155
ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ СТАТЕЙ	

**МУЗИЧНЕ ЗАНЯТТЯ – ГОЛОВНА ФОРМА НАВЧАННЯ І
ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОЇ МАЙСТЕРНОСТІ**

УДК 378.016:78

КАЛАШНЮК Є.Й.

*спеціаліст вищої категорії, викладач-методист
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

Статтю присвячено проблемі формування художньої майстерності на заняттях навчання гри на музичних інструментах.

Ключові слова: *музичне заняття, самостійна робота, домашнє завдання, професійні навички, музичний твір, виконавська майстерність.*

Мета статті: показати вплив різних методів, прийомів на музичних заняттях для формування художньо-виконавської майстерності

Виклад основного матеріалу.

Потреби швидкого економічного оновлення господарства країни, зростання інформатизації суспільства, необхідність використання передових наукових технологій ставлять перед вищою школою низку завдань, серед яких основне місце посідає проблема розвитку творчих індивідуальних здібностей особистості.

Важливе завдання сьогодення – всіляко сприяти розвитку пізнавальної активності кожного студента. Треба не тільки будити в ньому цікавість до досліджувального матеріалу, але й добиватися того, щоб вона перетворилася на допитливість, а потім набула би характеру справжнього пізнавального процесу, прагнення до розкриття сутності досліджувальних явищ, причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей.

Усе це свідчить про те, що необхідно урізноманітнити навчальну діяльність студентів, що в значній мірі буде сприяти формуванню в них позитивної мотивації до навчання, розвитку їхніх творчих здібностей, активної пізнавальної діяльності та формуванню художньої майстерності.

Основною формою, стрижнем музичного виховання, навчання гри на музичному інструменті є музичне заняття. Кожне музичне заняття – це всього лише елемент в ланцюжку занять, які об'єднанні загальною метою, завданнями, змістом. Заняття з навчання гри на бандурі тісно пов'язане з виконанням домашнього завдання. Викладач підводить підсумки виконаної студентом роботи, ставить технічні, творчі вимоги, вступає з студентом в інтерактивний діалог, дає йому емоційний заряд і забезпечує музичним матеріалом для домашньої роботи. Від навиків, привитих студентові на індивідуальному занятті, залежить продуктивність його самостійної роботи. Тому заняття необхідно будувати так, щоб домашня, самостійна робота була продовженням роботи в класі. Виховуючи навички самостійної роботи, викладач підводить студента до свідомого, активного засвоєння музичного матеріалу. Дуже важливо прививати студентові вміння спочатку осмислити, продумати все завдання, щоб своїм внутрішнім слухом як можна більш реально уявити звучання музичного твору (п'єси, етюд). Цей навик можна виховати, якщо не дозволяти студентові грати музичний твір без попереднього обдумування. Аналізуючи музичний твір, студент виконує зауваження

викладача, відмічає важкодоступні для виконання місця, вступає в діалог з викладачем, висловлює свої враження. Необхідно привчати студента до гри окремих епізодів музичного твору, з кожним новим повторенням домагатись якіснішого виконання. Педагог повинен пробуджувати в студента зацікавленість в багаторазовому безпомилковому виконанні всього музичного твору чи окремих його частин. Не менш важливо привчати студента до заключного обдумування. Після виконання музичного твору студент повинен вміти в думках відтворити його, проаналізувати, що вийшло добре і які деталі залишились недопрацьованими. Щоб виховати таке самокритичне відношення до своєї гри, студент повинен вміти аналізувати самотійно. Також необхідно пропонувати студентові виконати те чи інше завдання без попередніх програвань. Перше ніж зіграти, він повинен продумати завдання, взяти відповідний темп і мобілізувати свої зусилля для відтворення авторського замислу. Невдало зіграний твір може закріпити уяву студента про труднощі, які не можна подолати.

Для успішної гри необхідно прививати студенту смак до нормального, гарного звучання бандури. Він повинен відчувати, що кожний відтворений на інструменті звук направлений на розкриття змісту музичного твору.

В завдання додому входить робота над гамами, вправами, етюдами, художніми і дитячими творами, гра на слух, читання нот з аркуша. Якщо вдома студент повинен був вивчити музичний твір, чи його частину окремо кожною рукою, то на занятті викладач повинен перевірити чи виконані його вказівки. Прослуховувати на кожному занятті п'єсу чи етюд від початку до кінця не обов'язково. Робити це необхідно коли

студент вперше приносить до кінця розібраний музичний твір. Дати необхідні вказівки про трактовку твору студентом, уточнити аплікатуру, перевірити правильність виконання нотного тексту. Разом із студентом виділити технічні труднощі, намітити способи, прийоми гри для їх подолання. На наступних заняттях студент по вимозі викладача виконує окремі місця твору. Коли основні виконавські труднощі студент подолав, тоді необхідно прослухати музичний твір повністю. Якщо часто слухати музичний твір до кінця, викладач поступово звикає до помилок у виконанні студента і перестає їх помічати. Реальне звучання цього музичного твору замінюється внутрішньою уявою необхідного звучання. Щоб цього не допустити, викладач повинен спрямувати свою увагу так, ніби чує гру студента вперше.

У другій частині заняття викладач підводить підсумки виконання домашнього завдання у формі інструктажу з показом на інструменті, створює умови навчання, за яких студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність, здатний до взаємодії, діалогу з викладачем. Моделюємо ситуацію спільного вирішення проблем, створюємо атмосферу співпраці, критичного мислення, що сприяє формуванню у студента навичок і вмінь гри.

В заключній частині заняття викладач підводить підсумки роботи студента на занятті, визначає домашнє завдання.

З метою формування необхідних професійних навичок гри, корисно частину заняття відводити для напівсамостійної роботи студента, конкретно вказавши завдання, наприклад, звернути увагу на метро-ритм, досягти правильної взаємодії пальців при звуковеденні, удосконалити окремі місця технічної складності, підібрати

аплікатуру і т.д. В цьому випадку студенту надається більша частина ініціативи, викладач тільки допомагає йому, слідкує за напрямком його роботи. При цьому методи мобілізуються всі знання і вміння студента, закріплюються щойно набуті.

Можна використовувати метод тренування. В цьому випадку ініціатива належить викладачу. На занятті він вимагає від студента виконання всіх своїх вказівок в подоланні технічних чи художніх труднощів і по можливості намагається закріпити результати виконаної роботи. Якщо технічні чи художні труднощі настільки складні, що на занятті студент не може їх подолати, викладач зобов'язаний підказати як працювати над цим самостійно. Не можна подавляти ініціативу студента, а навпаки її потрібно розвивати. Тренування або багаторазове повторення важкодоступних місць в музичному творі можна проводити по-різному. Наприклад, викладач кожного разу перед повторенням вказує студентові на недоліки в його виконанні, робить попутні зауваження не зупиняючи гри. При неправильному виконанні зупиняє гру студента.

Ці прийоми гри в музичній педагогіці називаються:

1. Направляючі вказівки;
2. Попутні зауваження;
3. Уточнюючі зупинки.

Всі вони тісно пов'язані між собою і в процесі тренування органічно доповнюють одна одну. Коли викладач робить направляючі вказівки, він ставить перед студентом відповідні завдання при виконанні музичного твору від початку до кінця. Попутні зауваження повинні бути короткими і своєчасними, щоб студент не зупиняючи гри, встигав їх виконати. Наприклад, завчасно попередити студента, що буде крещендо чи димінуйендо, або

субітопіано чи сфорцандо. Під час гри в швидкому темпі попередити про акцент, який необхідно виконати. Але не можна перевтомлювати студента частими зауваженнями чи вказівками, особливо тоді, коли він виконує другорядні завдання, наприклад, працює над точним виконанням аплікатури. Вони необхідні в тому випадку, коли увага бандуриста не повністю зосереджена на виконанні ігрових завдань і він має можливість сприймати додаткові вказівки. Під час гри попутні зауваження можна робити і в формі жестів, вказуючи студентові нюанси, акценти, агогічні зміни в темпі. Попутні зауваження зручно робити шляхом підігрування на бандурі або підспівування, особливо другорядних голосів, які студент відчуває гірше. Іноді попутні зауваження можна робити шляхом підрахунку або трактування.

Застосовуючи прийом уточнюючі зупинки, коли студент допустив помилку, необхідно пам'ятати, що помилки можуть бути випадковими або завченими. Для виправлення завчених помилок необхідна довготривала і кропітка праця. Пам'ятати, що із-за частих зупинок студент не зможе зосередитись. Щоб не порушувати творчого замислу студента, його гру можна зупиняти лише короткими зауваженнями, не роблячи розширених вказівок на зміст помилки. Перше ніж застосувати уточнюючу зупинку, необхідно прослухати весь твір або його частину, намітити на що необхідно звернути увагу виконавця. Студент сам повинен бачити свої помилки і зупинитись для їх виправлення. Якщо студент продовжує грати з помилками не помічаючи їх, тоді його зупиняє викладач. Виправляти помилки краще всього шляхом багаторазового повторення цієї частини, досягаючи з кожним разом кращого виконання. З успіхом застосовується для

цього показ на інструменті. Якщо деякі труднощі після багаторазового повторення ще залишились, викладач не повинен пропонувати подальше повторення, так як воно може закріпити помилку. Однак, якщо студентові вдалось досягти хоча невеликого успіху, роботу над складним місцем необхідно продовжувати. Необхідну кількість повторень викладач повинен визначити сам. Якщо успіхів досягнути важко, необхідно запропонувати виконання шляхом спрощення фактури, зменшення темпу та ін. Крім такого індивідуального заняття, яке включає весь ланцюжок процесу навчання, викладач може проводити окремі заняття для одного виду роботи, наприклад, засвоєння нових знань шляхом діалогу, перевірки домашнього завдання і т.д. Такі заняття можна проводити не часто, епізодично, тоді, коли вони викликані особливостями індивідуального розвитку студента.

Формування художньої виконавської майстерності – складний багатоплощинний процес, розвиток якого висуває необхідність постановки в центр дослідницької уваги поняття «майстерність», що складає ядро, систематизуючи основу виконавської діяльності та виступає вихідною передумовою джерела формування виконавця. Майстерність уподібнюється з вправністю, мистецтвом, ознакою яких є доскональна творча обізнаність індивідуума про предмет діяльності, що характеризується неповторністю, індивідуальністю, унікальністю, оригінальністю вирішення творчих завдань. Знання, уміння, навички у процесі становлення професійної майстерності доповнюється волею, наполегливістю, на яких проростає працелюбність як найвище виявлення людського в людині. Виключно на цьому ґрунті міцніє і розвивається

майстерність, в якій природно зливаються праця – як необхідність, і праця – як гра фізичних та інтелектуальних сил особистості. Майстерність набувається виконавцем в процесі діяльності.

Майстерність виконавця традиційно вдосконалюється в процесі музично-професійної підготовки, завдання якої полягає у виявленні творчих прагнень вихованця.

Питанням художньої виконавської майстерності приділяється останнім часом надзвичайно велика увага в музичній педагогіці. У вітчизняній педагогіці одним з перших виконавську майстерність як теорію формування відокремив і конкретизував М.А. Давидов. На його думку, виконавська художня майстерність є вільним володінням інструментом і собою, емоційно яскраве, артистичне, співтворче, технічно досконале втілення музичного твору в реальному звучанні.

Отже, виконавська художня майстерність – це характеристика високого рівня виконавської діяльності музиканта, що передбачає здатність до глибокого осягнення змісту музики, виявлення власного ставлення до її художніх образів, технічно досконалого та артистичного втілення музичного твору в реальному звучанні.

Художня виконавська майстерність як результат справжньої творчості передбачає уміння створити цікаву, неповторну, виключно індивідуальну інтерпретацію музичного твору.

Мистецтво професійної, виразної гри залежить від уміння викладача і студента знайти на кожному етапі навчання необхідні методи, прийоми, засоби для гармонійного зростання студента.

Отже, можна зробити висновки, що кожне індивідуальне заняття навчання гри на

інструменті є лише один закінчений елемент в складному ланцюжку інших занять. Воно повинне мати свої методичні особливості, які характеризуються постійним і глибоким вивченням індивідуальності студента, його музично-виконавських здібностей.

Формування виконавської майстерності є однією з вагомих актуальних проблем

мистецтва педагогіки. Зокрема, врахування емоційно-естетичних чинників досягнення музичного мистецтва й опора на них в навчально-виховному процесі є необхідною умовою впливу на формування особистості виконавця, суттєвою формою збагачення художньо-інтерпретаційних умінь музиканта.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Освіта України. - 2002. - 23 квітня
2. Теоретичні засади виховання національної свідомості : програма спецкурсу і навчальний посібник / [за ред. Д.О. Тхоржевського]. - К.: ІЗМН, 1998.
3. Давидов М. Основи формування виконавської майстерності музиканта. - К.: Муз. Україна, 1983.
4. Йоркіна Є. Б. *Психолого-педагогічні умови формування індивідуального стилю виконавської діяльності музиканта-інструменталіста: Автореф. дис. ... канд. пед. наук.* - К.: КДІК, 1996.
5. Корженевський А.Й. *До питання про специфіку мислення музиканта-виконавця//Питання фортепіанної педагогіки та виконавства.* - К.:Музична Україна, 1981.
6. Котляревська О. *Варіативний потенціал музичного твору: культурологічний аспект інтерпретування: Автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.* - К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1996.
7. Кушка Я. Методика музичного виховання дітей. – Львів, «Тірас», 2003.
8. Москаленко В. Г. *Теоретический и методический аспект музыкальной интерпретации: Дисс. ... д-ра искусствoved.* - К.: КГК, 1994.
9. Чернявська М. Н. *Аксиологічний аспект теорії інтерпретації та проблеми музичної педагогіки: Автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.* - К.: КГК, 1996.

*Стаття надійшла до редакції
18 листопада 2020*